

Rahandusministeerium

Teie 24.04.2020 nr 1.1-10/2991-1

Meie 26.05.2020 nr 1-5/20/1830-5

Seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse
kooskõlastamine

Esitasite meile kooskõlastamiseks riigihangete seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (edaspidi *VTK*) ja palusite *VTK*-le seisukoha andmist. Keskkonnaministeerium esitab alljärgnevaga oma seisukoha.

VTK esimeses punktis, milles kirjeldatakse probleemi ja selle tekkepõhjust, tuuakse välja, et praegune kohustuslik kohtuväline vaidlustuste lahendamise organ ehk riigihangete vaidlustuskomisjon (edaspidi *VaKo*) toimib väga hästi, *VaKo* menetlus on kiire ning otsused kvaliteetsed. Samuti viidatakse, et ka rahvusvaheline kogemus näitab, et riigihangete kohtuvälised vaidluste lahendamise organid on kohtutest tõhusamad, lahendades hankevaidlusi kiiremini ja kvaliteetsemalt (vt *VTK* allmärkus nr 7). Seega on *VTK*-s leitud, et Eestis hetkel kehtiv süsteem toimib.

Muudatuse vajaduse põhjendusena on *VTK*-s ühe probleemina toodud välja *VaKo* liikmete täiendavate arenguvõimaluste, garantiide ning järelkasvu puudumine, mis on kohtusüsteemis kohtujuristide kontekstis välja töötatud. Samuti tuuakse *VaKo* puudusena välja kohtuga sarnaste digilahenduste, nagu E-toimik, kohtute infosüsteem ja digitaalne kohtutoimik, puudumist. *VTK*-st ei nähtu, kas on analüüsitud võimalust luua sarnaselt kohtujuristidega ka *VaKo* liikmetele järelkasvuprogramm ja sarnaste garantiide andmist *VaKo* liikmetele, nagu on kohtusüsteemis kohtunikel, ilma et *VaKo* liikmed peaksid olema kohtusüsteemi osaks. *VTK*-st ei nähtu ka seda, kas on analüüsitud võimalusi laiendada näiteks olemasoleva E-toimiku kasutatavust ka *VaKo*-s toimuvate riigihangete vaidlustusmenetluste tarbeks. Peame vajalikuks eelviidatud analüüside tegemist, veendumaks et senise *VaKo* kompetentsi viimine halduskohtusse on parim võimalik lahendus püstitatud probleemikohtadele.

VTK-s on märgitud, et kohtuvälise vaidlustuste lahendamise süsteemi kaotamisega peaks vähemalt säilitama senisele kohtuvälisele mudelile omase kvaliteedi ja menetluse kiiruse ka kohtusüsteemis. *VTK*-s märgitakse, et väljakujunenud kohtupraktika ja riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) kohaselt on *VaKo* pädevuses kontrollida üksnes riigihanke menetluse vastavust *RHS*-i nõuetele, seevastu kohus lahendab vaidluse üldjuhul halduskohtumenetluse seadustiku 28. peatüki sätete kohaselt. *VTK* punktis 9.2 märgitakse, et üldistades saab väita, et kohtumenetluses on poolte võimalused avaramad. Seega ei lahenda käesoleval hetkel *VaKo* nõudeid, mis jäävad *RHS*-i rikkumistest väljapoole, seevastu riigihangete vaidluste lahendamine üksnes kohtumenetluses laiendaks ka vaidlustuse võimalikku ulatust. Sellises olukorras võib

sattuda menetluse kiirus ohtu ja seda isegi juhul, kui riigihangete vaidlustamise asju läbivaatavad kohtunikud muid kohtuvaidlusi ei lahenda. Praegune süsteem on võimaldanud hankevaidlustel püsida selgetes raamides – vaidlustada saab ainult RHS-i võimalikke rikkumisi ning see raamide seadmine on taganud ka menetluse kiiruse ja otsuste kvaliteedi. VaKo menetluses keskendutakse üksnes RHS rikkumistele, liites aga riigihanke vaidlustuse kohtusüsteemi osaks, tekib võimalus vaidlustada hanget ka formaalsetel põhjustel, mis ei tulene RHSi rikkumisest.

Hankija jaoks on kiire vaidluste lahendamine ülimalt tähtis, kuna pikkade tähtaegade korral satub ohtu avalike ülesannete täitmine või selle kvaliteet, kui hankija ei saa soovitud teenust/asja õigeaegselt. Meie hinnangul on äärmiselt oluline muudatuste tulemusel säilitada vaidluste lahendamise kiirus ning seetõttu tuleb enne muudatuste tegemist põhjalikult kaaluda, kas VaKo funktsioonide viimisega halduskohtusse on see võimalik.

Ühtlasi märgime, et riigihangete puhul tuleb pöörata rohkem tähelepanu ringmajandusele ja rohehangetele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Rene Kokk

Minister

Kadri Vainomäe, 675 0853
kadri.vainomae@maaamet.ee

Elin Liik, 626 0725
elin.liik@envir.ee